A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2019. szeptember 11.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – 2002/65/EK irányelv – Távollevők között kötött fogyasztói hitelszerződés – Elállási jog – Az elállási jog gyakorlása a szerződésnek a fogyasztó kifejezett kérelmére történő teljes mértékű teljesítését követően – A fogyasztó tájékoztatása az elállási jogról”

A C-143/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Landgericht Bonn (bonni regionális bíróság, Németország) a Bírósághoz 2018. február 23-án érkezett, 2018. február 9-i határozatával terjesztett elő az

Antonio Romano,

Lidia Romano

és

a **DSL Bank – a DB Privat- und Firmenkundenbank AG intézménye**, korábban DSL Bank – a Deutsche Postbank AG üzletága

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen és M. Safjan (előadó) bírák,

főtanácsnok: G. Pitruzzella,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a DSL Bank – a DB Privat- und Firmenkundenbank AG intézménye képviseletében A. Menkel Rechtsanwalt,

– a német kormány képviseletében kezdetben T. Henze, M. Hellmann, E. Lankenau és A. Berg, később: M. Hellmann, E. Lankenau és A. Berg, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében F. Erlbacher és C. Valero, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német

a főtanácsnok indítványának a 2019. március 28-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztói pénzügyi szolgáltatások távértékesítéssel történő forgalmazásáról, valamint a 90/619/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK irányelv és a 98/27/EK irányelv módosításáról szóló, 2002. szeptember 23-i 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2002. L 271., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 4. kötet, 321. o.) 4. cikke (2) bekezdésének, 5. cikke (1) bekezdésének, 6. cikke (1) bekezdése második albekezdése második francia bekezdésének, 6. cikke (2) bekezdése c) pontjának, 6. cikke (6) bekezdésének, valamint 7. cikke (4) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az egyrészről az Antonio Romano és Lidia Romano, másrészről a DSL Bank – a DB Privat- und Firmenkundenbank AG intézménye, korábban DSL Bank – a Deutsche Postbank AG üzletága (a továbbiakban: DSL Bank) között, az általuk kötött hitelszerződésre vonatkozó elállási jog A. Romano és L. Romano általi gyakorlása tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2002/65 irányelv (1), (3), (12)–(14), (23) és (24) preambulumbekezdése kimondja:

„(1) Az egységes piac céljainak megvalósítása érdekében nagy jelentőséggel bír ennek a piacnak a fokozatos konszolidációját célzó azon intézkedések elfogadása, amelyek – a Szerződés 95. és 153. cikkével összhangban – hozzájárulnak a fogyasztóvédelem magas szintjének eléréséhez.

[…]

(3) […] A választás szabadságának, mint alapvető fogyasztói jognak a biztosítása érdekében magas szintű fogyasztóvédelemre van szükség a távértékesítésbe vetett fogyasztói bizalom erősítéséhez.

[…]

(12) A pénzügyi szolgáltatások távértékesítéssel történő forgalmazására vonatkozó egymásnak ellentmondó vagy eltérő fogyasztóvédelmi szabályok tagállamok általi elfogadása gátolhatja a belső piac működését és a cégek közötti piaci versenyt. Ezért ezen a területen közösségi szinten közös szabályokat kell elfogadni, amelyek nyomán nem csökken a tagállamokban a fogyasztóvédelem általános szintje.

(13) Ennek az irányelvnek magas szintű fogyasztóvédelmet kell nyújtania a pénzügyi szolgáltatások szabad mozgásának biztosítása érdekében. A tagállamok az irányelv által harmonizált területeken nem rendelkezhetnek az itt megállapítottaktól eltérően, kivéve ha az irányelv kifejezetten másként rendelkezik.

(14) Ez az irányelv kiterjed az összes olyan pénzügyi szolgáltatásra, amelyet távértékesítés keretében nyújtanak. Bizonyos pénzügyi szolgáltatásokra azonban a közösségi jog különös rendelkezései vonatkoznak, és azokat továbbra is alkalmazni kell e pénzügyi szolgáltatásokra. Mindazonáltal meg kell határozni az ilyen szolgáltatások távértékesítésére vonatkozó elveket.

[…]

(23) A fogyasztó lehető legmagasabb szintű védelme érdekében fontos, hogy megfelelően tájékoztassák őt ezen irányelv, valamint az e területre vonatkozó szakmai-etikai szabályok rendelkezéseiről, továbbá hogy elállási joga legyen.

(24) Amennyiben nincs elállási jog, mert a fogyasztó kifejezetten kérte a szerződés teljesítését, akkor a szolgáltató köteles erről a tényről tájékoztatni a fogyasztót.”

4 Ezen irányelv „Cél és hatály” című 1. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv célja, hogy a tagállamoknak a pénzügyi szolgáltatások távértékesítéssel történő forgalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit egymáshoz közelítse.”

5 Az említett irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikke előírja:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

a) »távollevők között kötött szerződés«: bármely olyan pénzügyi szolgáltatásra vonatkozó szerződés, amely a szolgáltató és a fogyasztó között jön létre, szervezett távértékesítés vagy a szolgáltató által működtetett szolgáltatásnyújtó rendszer keretében, ahol a szolgáltató a szerződés céljából a szerződés megkötéséig, beleértve a szerződéskötés időpontját is, kizárólag távközlő eszközt vagy eszközöket használ;

b) »pénzügyi szolgáltatás«: bármely banki, hitel-, biztosítási, magánnyugdíjpénztári, befektetési vagy fizetéssel kapcsolatos szolgáltatás;

c) »szolgáltató«: olyan köz- vagy magánszférán belüli természetes vagy jogi személy, aki, illetve amely kereskedelmi vagy szakmai tevékenysége körében eljárva a távollevők között kötött szerződések hatálya alá tartozó szolgáltatást szerződés szerint nyújtja;

d) »fogyasztó«: bármely olyan természetes személy, aki az ezen irányelv hatálya alá tartozó, távollevők között kötött szerződés keretében kereskedelmi, üzleti vagy szakmai tevékenysége körén kívül jár el;

[…]”

6 Ugyanezen irányelvnek „A fogyasztó tájékoztatása a távollevők között kötött szerződés megkötése előtt” című 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A fogyasztót megfelelő időben tájékoztatni kell a következő adatokról, mielőtt kötelezettséget vállalna bármely távollevők között kötött szerződés vagy ajánlat vonatkozásában:

[…]

3. a távollevők között kötött szerződésre vonatkozóan
   a) a 6. cikk szerinti elállási jog megléte vagy hiánya, illetve, amennyiben az fennáll, annak tartama és gyakorlásának feltételei, ideértve az arra az összegre vonatkozó tájékoztatást, amelyet a 7. cikk (1) bekezdése alapján a fogyasztónak esetlegesen fizetnie kell, továbbá e jog elmulasztásának következményei;

[…]

(2) Az (1) bekezdésben említett adatokat, amelyek kereskedelmi célját egyértelműen meg kell fogalmazni, világos és érthető módon kell közölni az alkalmazott távközlő eszközök bármelyikének útján, kellő figyelemmel különösen a kereskedelmi ügyleteknél irányadó jóhiszeműség elvére, és a tagállamok jogszabályai szerint nem cselekvőképes, például kiskorú személyek védelmével kapcsolatos elvekre.

[…]”

7 A 2002/65 irányelvnek „A további adatokra vonatkozó előírások” címet viselő 4. cikke előírja:

„(1) Amennyiben a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó közösségi jogszabályoknak vannak olyan rendelkezései, amelyek a 3. cikk (1) bekezdésében felsoroltakon kívüli előzetes tájékoztatási követelményeket támasztanak, akkor e követelményeket továbbra is alkalmazni kell.

(2) A további harmonizációig a tagállamok az előzetes tájékoztatásra vonatkozó előírások tekintetében szigorúbb rendelkezéseket is bevezethetnek, vagy hatályban tarthatnak, amennyiben e rendelkezések összhangban állnak a közösségi joggal.

(3) A tagállamok közlik a Bizottsággal az e cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt előzetes tájékoztatásra vonatkozó előírásokra alkalmazandó nemzeti rendelkezéseket, amennyiben ezek az előírások a 3. cikk (1) bekezdésében felsoroltakon kívül újabb követelményeket jelentenek. A Bizottság figyelembe veszi a közölt nemzeti rendelkezéseket a 20. cikk (2) bekezdésében említett jelentés elkészítésekor.

(4) A nagyfokú átláthatóság minden lehetséges eszközzel való megteremtése érdekében a Bizottság gondoskodik arról, hogy a nemzeti rendelkezésekre vonatkozóan részére átadott adatok a fogyasztók és szolgáltatók rendelkezésére álljanak.”

8 Ezen irányelvnek „A szerződési feltételek közlése és az előzetes tájékoztatás” címet viselő 5. cikke értelmében:

„(1) A szolgáltató időben, még mielőtt a fogyasztó kötelezettséget vállalna bármely távollevők között kötött szerződés vagy ajánlat vonatkozásában, papíron vagy a fogyasztó rendelkezésére álló és számára hozzáférhető más tartós adathordozón biztosított tájékoztatás formájában közli a fogyasztóval az összes szerződési feltételt, valamint a 3. cikk (1) bekezdésében és a 4. cikkben említett adatokat.

(2) A szolgáltató a szerződés megkötését követően azonnal teljesíti az (1) bekezdés szerinti kötelezettségét, ha a szerződést a fogyasztó kérésére olyan távközlő eszköz útján kötötték meg, amely nem teszi lehetővé a szerződési feltételek és a vonatkozó adatok (1) bekezdésnek megfelelő közlését.

[…]”

9 Az említett irányelvnek „Az elállási jog” című 6. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a fogyasztó 14 naptári napon belül, indokolás és bárminemű szankció nélkül elállhasson a szerződéstől. […]

Az elállásra nyitva álló időtartam kezdete:

– a távollevők között kötött szerződés megkötésének napja […]

– az a nap, amelyen a fogyasztó a szerződési feltételeket és egyéb adatokat az 5. cikk (1) és (2) bekezdésével összhangban kézhez veszi, amennyiben ez az időpont későbbi, mint az első francia bekezdésben említett nap.

[…]

(2) Az elállási jog nem alkalmazható a következő esetekre:

[…]

c) olyan szerződések, amelyeket a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes mértékben teljesített, mielőtt a fogyasztó elállási jogát gyakorolná.

(3) A tagállamok úgy is rendelkezhetnek, hogy az elállási jog nem alkalmazható a következő esetekre:

a) az olyan hitel, amely elsősorban földterület vagy meglévő, illetve tervben szereplő épület tulajdonjogának megszerzésére vagy fenntartására, vagy az épület felújítására vagy bővítésére szolgál; vagy

b) az olyan hitel, amelyet ingatlantulajdonon fennálló jelzálogjog vagy ingatlantulajdonhoz kapcsolódó egyéb jog biztosít; […]

[…]

(6) Ha a fogyasztó elállási jogát gyakorolja, akkor a vonatkozó határidő lejárta előtt ezt a 3. cikk (1) bekezdése [3. pontjának] d) [al]pontjával összhangban a részére adott rendelkezéseket követve, a nemzeti joggal összhangban, igazolható módon közölnie kell. A határidő akkor tekinthető betartottnak, ha az értesítés elküldése, amennyiben az papíron vagy a címzett rendelkezésére álló és számára hozzáférhető egyéb tartós adathordozón található, a határidő lejárta előtt megtörténik.

[…]”

10 A 2002/65 irányelvnek „Az elállást megelőzően teljesített szolgáltatás megfizetése” címet viselő 7. cikke értelmében:

„(1) Ha a fogyasztó a 6. cikk (1) bekezdése szerinti elállási jogával él, akkor csak arra kötelezhető, hogy indokolatlan késedelem nélkül megfizesse a szolgáltató által a szerződésnek megfelelően, ténylegesen teljesített szolgáltatást. A szerződés teljesítése csak azt követően kezdődhet meg, ha a fogyasztó ahhoz hozzájárul. […]

[…]

(3) A szolgáltató semmilyen pénzösszeg megfizetésére sem kötelezheti a fogyasztót az (1) bekezdés alapján, kivéve ha bizonyítani tudja, hogy a fogyasztó a 3. cikk (1) bekezdése [3. pontjának] a) [al]pontja szerint megfelelő tájékoztatást kapott a fizetendő összegről. Azonban semmiképpen nem követelhet ilyen pénzösszeget, ha a 6. cikk (1) bekezdése szerinti elállási időtartam lejártát megelőzően, a fogyasztó előzetes kérése nélkül kezdte meg a szerződés teljesítését.

(4) A szolgáltató indokolatlan késedelem nélkül és legkésőbb 30 naptári napon belül visszatéríti a fogyasztó részére azokat az összegeket, amelyeket a távollevők között kötött szerződéssel összhangban tőle kapott, kivéve az (1) bekezdésben említett összeget. Ez az időszak azon a napon kezdődik, amelyen a szolgáltató megkapja az elállási értesítést.

(5) A fogyasztó indokolatlan késedelem nélkül és legkésőbb 30 naptári napon belül visszatéríti a szolgáltató részére azokat az összegeket és/vagy javakat, amelyeket a szolgáltatótól kapott. […]”

11 Az irányelv „Szankciók” című 11. cikke szerint:

„A tagállamok rendelkeznek az ezen irányelv szerint elfogadott nemzeti rendelkezések szolgáltatók által történő megszegésének megfelelő szankcionálásáról.

Ennek érdekében úgy rendelkezhetnek, hogy a fogyasztó bármikor, díjmentesen és szankció nélkül érvényteleníthesse a szerződést.

E szankcióknak hatékonynak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük.”

A német jog

12 A Bürgerliches Gesetzbuch (polgári törvénykönyv; a továbbiakban: BGB) 312b. §-a (1) bekezdésének a jelen ügyre alkalmazandó szövege előírja:

„Távollevők között kötött szerződések áruk értékesítésére vagy szolgáltatások, beleértve a pénzügyi szolgáltatásokat is, nyújtására irányuló olyan szerződések, amelyeket a vállalkozó és a fogyasztó között távközlő eszközök kizárólagos használatával kötöttek, kivéve ha a szerződéskötésre nem szervezett távértékesítés vagy szolgáltatásnyújtó rendszer keretében kerül sor. Az első mondat értelmében vett pénzügyi szolgáltatások a banki, hitel-, biztosítási, magánnyugdíjpénztári, befektetési vagy fizetéssel kapcsolatos szolgáltatások.”

13 A BGB 312d. §-a szerint:

„(1) A fogyasztót távollevők között kötött szerződésnél megilleti a 355. § szerinti elállási jog. […]

(2) Az elállásra nyitva álló határidő a 355. § (2) bekezdésének első mondatától eltérően nem kezdődik meg a 312c. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségek teljesítését […] és szolgáltatások esetében a szerződéskötés napját megelőzően.

(3) Szolgáltatásnyújtásra vonatkozó szerződések esetében az elállási jog megszűnik a következő esetekben is:

1. pénzügyi szolgáltatás esetében, ha a szerződést mindkét fél a fogyasztó kifejezett kérelmére teljes mértékben teljesíti, mielőtt a fogyasztó elállási jogát gyakorolná […]

[…]

(5) Az elállási jog azonkívül nem áll fenn olyan távollevők között kötött szerződéseknél, amelyek esetében a fogyasztót a 495. vagy a 499–507. § alapján elállási jog, illetve a 355. vagy a 356. § alapján a visszaszolgáltatási jog illeti meg. Az ilyen szerződéseknél a (2) bekezdés megfelelően alkalmazandó.

(6) A pénzügyi szolgáltatásokra irányuló, távollevők között kötött szerződéseknél a fogyasztónak a 357. § (1) bekezdésétől eltérően a nyújtott szolgáltatás ellenértékét a törvényi elállásra vonatkozó előírások alapján csak akkor kell megtérítenie, ha a szerződés aláírását megelőzően erre a jogkövetkezményre figyelmeztették és kifejezetten hozzájárult ahhoz, hogy a vállalkozó az elállásra nyitva álló határidő lejártát megelőzően megkezdje a szolgáltatás teljesítését.”

14 A BGB 346. §-a kimondja:

„(1) Ha valamely szerződő fél a szerződésben fenntartotta az elállás jogát, vagy az elállás joga jogszabály alapján illeti meg, a szerződéstől való elállás esetén vissza kell adni a dolgot, és ki kell szolgáltatni a ténylegesen igénybe vett hasznokat.

(2) A visszaszolgáltatás vagy a helyreállítás helyett az adós az ellenérték megtérítésére köteles, ha

1. a visszaszolgáltatást vagy a helyreállítást a szerzés jellege kizárja; […]

Amennyiben a szerződés ellenszolgáltatás nyújtását írja elő, az ellenérték összegének kiszámításakor azt kell alapul venni; amennyiben valamely kölcsönből származó előny ellenértékét kell megtéríteni, bizonyítható, hogy az előny értéke alacsonyabb volt."

15 A BGB 355. §-ának (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az elállási jog legkésőbb a szerződés megkötésétől számított hat hónap elteltével megszűnik. Áruk értékesítése esetén a határidő nem kezdődhet meg az áruk címzett általi kézhezvételének napja előtt. Az első mondattól eltérően az elállási jog nem szűnik meg, ha a fogyasztót nem tájékoztatták szabályszerűen az elállási jogáról, pénzügyi szolgáltatásokra irányuló távollevők között kötött szerződéseknél továbbá nem szűnik meg, ha a szolgáltató a 312c. § (2) bekezdésének 1. pontja szerinti tájékoztatási kötelezettségeit nem teljesítette szabályszerűen."

16 A BGB 495. §-ának (1) bekezdése előírja:

„A hitelfelvevőt fogyasztói hitelszerződés esetében megilleti a 355. § szerinti elállási jog."

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

17 2007. októberben A. Romano és L. Romano a DSL Bank hitelintézettel magántulajdonú ingatlan finanszírozását célzó hitelszerződést kötött.

18 Az annuitásos törlesztést tartalmazó szerződés 2017. december 31-ig rögzített kamatot írt elő. A hitelfelvevőnek a szerződés alapján kezdetben 2,00%-nak megfelelő összegű törlesztőrészletet kellett teljesítenie, ezt követően pedig kamat- és tőketörlesztés címén 548,53 euró összegű havi részleteket kellett fizetnie. A visszafizetésnek 2007. november 30-án, az első részlet megfizetésével kellett kezdődnie. A hitel nyújtása továbbá a szóban forgó ingatlan fedezetként jelzáloggal történő megterhelésétől függött.

19 A szerződéskötés folyamata a következő lépésekből állt.

20 A DSL Bank továbbította A. Romanónak és L. Romanónak az általa előre megfogalmazott „hitelkérelmet", ezzel együtt egy elállási tájékoztatót, áttekintést a hitelfolyósítás feltételeiről, a finanszírozási feltételekről, valamint „a fogyasztói építésfinanszírozási hitelről szóló tájékoztató és adatlap" című dokumentumot.

21 A fent említett elállási tájékoztatóban azon pontosítás szerepelt, hogy „az elállási jog a határidő lejárta előtt megszűnik, ha a szerződést teljes mértékben teljesítik és a hitelfelvevő ebbe kifejezetten beleegyezett".

22 A. Romano és L. Romano aláírta a hitelkérelmet, az elállási tájékoztatót, a fogyasztói építésfinanszírozási hitelről szóló tájékoztató és adatlap átvételi elismervényét, és a DSL Banknak eljuttatták a szerződéses dokumentumok aláírt példányát. A DSL Bank ezt követően levélben elfogadta A. Romano és L. Romano hitelkérelmét.

23 A. Romano és L. Romano megalapították a szerződés szerinti jelzálogot. A DSL Bank kérelmükre folyósította a hitelt. A. Romano és L. Romano megkezdte a szerződés szerinti törlesztések teljesítését.

24 A 2016. június 8-i levelével A. Romano és L. Romano bejelentette, hogy eláll a 2007-ben kötött szerződéstől amiatt, hogy az elállási tájékoztató nem felel meg a német jognak.

25 Mivel a DSL Bank vitatta az elállási jog A. Romano és L. Romano általi gyakorlását, ez utóbbiak keresetet terjesztettek a Landgericht Bonn (bonni regionális bíróság, Németország) elé, amelyben annak megállapítását kérték, hogy az elállás eredményeként a DSL Bank a hitelszerződés alapján jogokat már nem érvényesíthet. Emellett a DSL Banktól az e szerződés címén az elállásig megfizetett összegek visszafizetését és a használatuk után járó ellentételezés megtérítését kérték.

26 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapügy tárgyát képező hitelszerződés a BGB 312b. §-a értelmében távollevők között kötött szerződés.

27 A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint az elállási tájékoztatónak a jelen ítélet 21. pontjában említett, e jog megszűnésére vonatkozó pontosítása a BGB – a 2002/65 irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontját átültető – 312d. §-a (3) bekezdésének 1. pontján alapul. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) ítélkezési gyakorlata szerint azonban a BGB e rendelkezése a fogyasztói hitelszerződésekre, köztük a távollevők között kötött szerződésekre sem alkalmazható. Ilyen szerződések esetében a fogyasztó a BGB 312d. §-a (3) bekezdésének 1. pontja helyett a BGB 495. §-ának (1) bekezdésével összhangban értelmezett 355. §-ának (3) bekezdése által szabályozott elállási joggal rendelkezik. Márpedig a 355. § (3) bekezdése szerint az elállási jog nem szűnik meg, ha egyrészről a fogyasztót nem tájékoztatták szabályszerűen az elállási jogáról, másrészről nem szűnik meg amiatt, hogy a szerződést az elállási jog gyakorlását megelőzően a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél már teljes mértékben teljesítette.

28 Ilyen körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a jelen ítélet 21. pontjában említett, az elállási jog megszűnésére vonatkozó pontosítás helyes-e, és hogy ebből következően a fogyasztót szabályszerűen tájékoztatták-e a jogáról.

29 Végül a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy az elállási jogról szóló tájékoztató szövege a Bíróság ítélkezési gyakorlatában meghatározott átlagos – azaz az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő – fogyasztó számára kellően világosnak és pontosnak tekinthető az összes releváns ténybeli elem és a szerződés megtárgyalása során hivatkozott összes tény tekintetében. E bíróság azonban úgy véli, hogy ez a tájékoztatás nem kellően egyértelmű és pontos a német ítélkezési gyakorlat által meghatározott átlagos fogyasztó számára, amely a jogban kevésbé tájékozott fogyasztóra utal.

30 Mivel a Landgericht Bonn (bonni regionális bíróság) úgy ítélte meg, hogy az alapügy elbírálása a 2002/65 irányelv rendelkezéseinek értelmezésétől függ, úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a 2002/65 irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontját, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés vagy gyakorlat, mint az alapügyben hivatkozott, amely a távollevők között kötött hitelszerződések esetében nem írja elő az elállási jog kizárását, ha a fogyasztó kifejezett kérelmére a szerződést mindkét fél már teljes mértékben teljesíti, mielőtt a fogyasztó az elállási jogát gyakorolná?

2) Úgy kell-e értelmezni a 2002/65 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését, 5. cikkének (1) bekezdését, 6. cikke (1) bekezdése második albekezdésének második francia bekezdését és 6. cikkének (6) bekezdését, hogy a nemzeti jog által a 2002/65 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének és 3. cikke (1) bekezdése 3. pontja a) alpontjának megfelelően előírt adatok szabályszerű közlésére és a nemzeti jog alapján az elállási jog fogyasztó általi gyakorlására vonatkozóan nem mást, mint a releváns ténybeli elemek összessége és az e szerződés megkötését kísérő összes körülmény alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztót kell alapul venni?

3) Az első és a második kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

Úgy kell-e értelmezni a 2002/65 irányelv 7. cikkének (4) bekezdését, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami rendelkezés, amely a távollevők között kötött fogyasztói hitelszerződéstől kinyilvánított elállást követően előírja, hogy a szolgáltatónak a fogyasztó részére azon az összegen túlmenően, amelyet a fogyasztótól a távollevők között kötött szerződés szerint kapott, az ezen összeg használata után járó ellentételezést is meg kell fizetnie?"

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

31 Az első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2002/65 irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan, a nemzeti ítélkezési gyakorlatban is ekként értelmezett nemzeti szabályozás, amely a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött, távollevők között kötött, pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződés esetében nem zárja ki a fogyasztó elállási jogát abban az esetben, ha a szerződést a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes egészében teljesítette, mielőtt a fogyasztó az elállási jogát gyakorolná.

32 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az említett irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontja szerint a szolgáltatóval távollevők között pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződést kötő fogyasztót megillető elállási jog nem vonatkozik olyan szerződésekre, amelyeket a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes mértékben teljesített, mielőtt a fogyasztó elállási jogát gyakorolná.

33 Az alapügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a BGB – a 2002/65 irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontját átültető – 312d. §-a (3) bekezdésének 1. pontja úgy rendelkezik, hogy az elállási jog megszűnik, ha a valamely pénzügyi szolgáltatásra vonatkozó szerződést a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes mértékben teljesít, mielőtt a fogyasztó az elállási jogát gyakorolná. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az is kitűnik, hogy a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlatának megfelelően a BGB e rendelkezése azonban nem alkalmazható a fogyasztóval kötött hitelszerződésekre, ideértve a távollevők között kötött szerződéseket is, és az elállási jog a BGB 312. §-a (3) bekezdésének 1. pontjában foglalt esetben nem szűnik meg.

34 A 2002/65 irányelv (13) preambulumbekezdésével együttesen értelmezett 1. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy ezen irányelv főszabály szerint teljes mértékben harmonizálja az általa szabályozott kérdéseket. Amint ugyanis e preambulumbekezdésében szerepel, a tagállamok az irányelv által harmonizált területeken nem rendelkezhetnek az abban megállapítottaktól eltérően, kivéve ha az irányelv kifejezetten másként rendelkezik.

35 Az olyan esetekben, amelyekben az elállási jog a 2002/65 irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontja értelmében nem alkalmazandó, ezen irányelv nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely feljogosítaná valamely tagállamot, hogy nemzeti szabályozásában előírja a fogyasztó elállási jogát olyan szerződésre, amelyet a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes mértékben teljesített, mielőtt a fogyasztó az elállási jogát gyakorolná.

36 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a 2002/65 irányelv 1. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben és (13) preambulumbekezdése fényében értelmezett 6. cikke (2) bekezdésének c) pontjával ellentétes, ha valamely tagállam előírja, hogy a fogyasztónak elállási joga van az előző pontban említett esetben.

37 Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy az uniós joggal összhangban álló értelmezés elve megköveteli, hogy a nemzeti hatóságok hatáskörük keretei között tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a belső jog egészére tekintettel és a belső jogban elfogadott értelmezési módszerek alkalmazásával biztosítsák az uniós jog teljes érvényesülését, és annak céljával összhangban álló eredményre jussanak (2019. május 8-i Praxair MRC ítélet, C-486/18, EU:C:2019:379, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

38 Bár az összhangban álló értelmezés kötelezettsége nem szolgálhat a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének alapjául, a nemzeti bíróságoknak adott esetben módosítaniuk kell a nemzeti ítélkezési gyakorlatot, amennyiben az a nemzeti jognak valamely irányelv céljaival összeegyeztethetetlen értelmezésén alapul (2019. május 8-i Związek Gmin Zagłębia Miedziowego ítélet, C-566/17, EU:C:2019:390, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

39 A fenti megfontolásokra tekintettek az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2002/65 irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontját – az 1. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben és (13) preambulumbekezdése fényében – úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan, a nemzeti ítélkezési gyakorlatban is ekként értelmezett nemzeti szabályozás, amely a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött, távollevők között kötött, pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződés esetében nem zárja ki a fogyasztó elállási jogát abban az esetben, ha a szerződést a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes egészében teljesítette, mielőtt a fogyasztó az elállási jogát gyakorolná. A kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a belső jog egészére tekintettel és az abban elfogadott értelmezési módszerek alkalmazásával az e rendelkezéssel összhangban álló eredményre jusson, szükség esetén módosítva az állandó nemzeti ítélkezési gyakorlatot, amennyiben az a nemzeti jognak az említett rendelkezéssel összeegyeztethetetlen értelmezésén alapul.

A második kérdésről

Előzetes észrevételek

40 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkben bevezetett együttműködési eljárásban a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróság részére olyan hasznos választ adjon, amely számára lehetővé teszi az előtte folyamatban lévő ügy elbírálását. A Bíróságnak adott esetben ebből a szempontból kell átfogalmaznia az elé terjesztett kérdéseket. A Bíróság feladata ugyanis az uniós jog minden olyan rendelkezésének értelmezése, amelyre a nemzeti bíróságoknak az eléjük terjesztett jogviták eldöntése érdekében szükségük van, még akkor is, ha e bíróságok az általuk feltett kérdésekben nem jelölik meg kifejezetten ezeket a rendelkezéseket (2019. május 8-i PI ítélet, C-230/18, EU:C:2019:383, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 A második kérdés a 2002/65 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének, 5. cikke (1) bekezdésének, 6. cikke (1) bekezdése második albekezdése második francia bekezdésének és 6. cikke (6) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

42 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a DSL Bank az alapügy tárgyát képező szerződés megkötését megelőzően tájékoztatta A. Romanót és L. Romanót arról, hogy „az elállási jog a határidő lejárta előtt megszűnik, ha a szerződést teljes mértékben teljesítik és a hitelfelvevő ebbe kifejezetten beleegyezett”.

43 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy még ha ez a tájékoztatás meg is felel azon esetnek, amelyben az elállási jog a 2002/65 irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontja értelmében nem alkalmazandó, e tájékoztatás azonban pontatlan a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) által értelmezett nemzeti szabályozás tekintetében, amely szerint az elállási jog nem szűnik meg, ha szerződést teljes mértékben teljesítették és a hitelfelvevő ebbe kifejezetten beleegyezett.

44 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2002/65 irányelv 3. cikke (1) bekezdése 3. pontjának a) alpontja értelmében a fogyasztó, még mielőtt kötelezettséget vállalna bármely, távollevők között kötött szerződés vagy ajánlat vonatkozásában, megkapja az irányelv 6. cikkében előírt elállási jog fennállására vagy hiányára vonatkozó tájékoztatást. Az említett irányelv 3. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy az (1) bekezdésben említett adatokat, amelyek kereskedelmi célját egyértelműen meg kell fogalmazni, világos és érthető módon kell közölni az alkalmazott távközlő eszközök bármelyikének útján, kellő figyelemmel különösen a kereskedelmi ügyleteknél irányadó jóhiszeműség elvére, és a tagállamok jogszabályai szerint nem cselekvőképes, például kiskorú személyek védelmével kapcsolatos elvekre.

45 A 2002/65 irányelv 5. cikke (1) bekezdésének megfelelően a szolgáltató időben, még mielőtt a fogyasztó kötelezettséget vállalna bármely távollevők között kötött szerződés vagy ajánlat vonatkozásában, papíron vagy a fogyasztó rendelkezésére álló és számára hozzáférhető más tartós adathordozón biztosított tájékoztatás formájában közli a fogyasztóval az összes szerződési feltételt, valamint az ezen irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és a 4. cikkében említett adatokat.

46 A fenti megfontolásokra tekintettel a második kérdést úgy kell átfogalmazni, hogy az arra irányul, hogy a 2002/65 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését – a 3. cikke (1) bekezdése 3. pontjának a) alpontjával és 6. cikke (2) bekezdésének c) pontjával összefüggésben – úgy kell-e értelmezni, hogy azon szolgáltató, aki/amely pénzügyi szolgáltatásra irányuló, távollevők közötti szerződést köt a fogyasztóval, nem sérti meg azon kötelezettségét, hogy a fogyasztót – még mielőtt az kötelezettséget vállalna bármely távollevők között kötött szerződés vagy ajánlat vonatkozásában – világos és érthető módon tájékoztassa az elállási jog fennállásáról, amennyiben e szolgáltató tájékoztatja a fogyasztót, hogy az elállási jog nem alkalmazható olyan szerződés esetén, amelyet a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes mértékben teljesített, mielőtt a fogyasztó elállási jogát gyakorolná, és még akkor sem sérti meg e szolgáltató a fenti kötelezettségét, ha ez a tájékoztatás nem felel meg a nemzeti ítélkezési gyakorlatban is így értelmezett nemzeti szabályozásnak, amely úgy rendelkezik, hogy ilyen esetben az elállási jog alkalmazható.

A kérdésről

47 A 2002/65 irányelv 3. cikke (1) bekezdése 3. pontjának a) alpontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (1) bekezdésének megfelelően a szolgáltató köteles a fogyasztónak tájékoztatást nyújtani különösen az ezen irányelv 6. cikkében biztosított elállási jog fennállásáról vagy annak hiányáról, még mielőtt a fogyasztó kötelezettséget vállalna bármely távollevők között kötött szerződés vagy ajánlat vonatkozásában.

48 Tekintettel arra, hogy a 2002/65 irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontja értelmében az elállási jog nem alkalmazható az olyan szerződések esetén, amelyeket a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes mértékben teljesített, mielőtt a fogyasztó az elállási jogát gyakorolná, a fogyasztót a szerződéskötést megelőző szakaszban tájékoztatni kell az elállási jog e rendelkezés szerinti hiányáról.

49 Kétségtelen, hogy – amint a 2002/65 irányelv 4. cikkének (2) bekezdéséből kiderül – a további harmonizációig a tagállamok az előzetes tájékoztatásra vonatkozó előírások tekintetében szigorúbb rendelkezéseket is bevezethetnek, vagy hatályban tarthatnak, amennyiben e rendelkezések összhangban állnak a közösségi joggal.

50 Amint azonban az első kérdésre adott válaszból kitűnik, a 2002/65 irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontját – az 1. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben és (13) preambulumbekezdése fényében – úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött, távollevők között kötött, pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződés esetében nem zárja ki a fogyasztó elállási jogát abban az esetben, ha a szerződést a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes mértékben teljesítette, mielőtt a fogyasztó az elállási jogát gyakorolná.

51 Ilyen körülmények között a tagállam nemzeti szabályozásában nem írhat elő olyan kötelezettséget, amely szerint a fogyasztóval távollevők között pénzügyi szolgáltatásra vonatkozó szerződést kötő szolgáltatónak azt megelőzően, hogy a fogyasztó kötelezettséget vállalna bármely távollevők között kötött szerződés vagy ajánlat vonatkozásában, olyan tájékoztatást kell nyújtania, amely ellentétes a 2002/65 irányelv feltétlenül érvényesítendő rendelkezéseivel, nevezetesen arra vonatkozó tájékoztatást, hogy az elállási jog fennáll abban az esetben is, ha a szerződést a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes mértékben teljesítette, mielőtt a fogyasztó az elállási jogát gyakorolná.

52 Mivel a 2002/65 irányelv kizárja a fogyasztó elállási jogát az előző pontban említett esetben, nem tekinthető úgy, hogy a szolgáltató elmulasztotta a fogyasztó tájékoztatására irányuló – az ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdése 3. pontjának a) alpontjával és a 6. cikke (2) bekezdésének c) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (1) bekezdésével összhangban fennálló – kötelezettségét, amikor az említett esetben nem tájékoztatta a fogyasztót a nemzeti szabályozás alapján fennálló elállási jogról, azonban közölte, hogy az elállási jog ebben az esetben nem alkalmazható.

53 Hozzá kell tenni, hogy a 2002/65 irányelv 3. cikke (1) bekezdése 3. pontjának a) alpontjával összefüggésben értelmezett ugyanezen cikke (2) bekezdésének megfelelően az elállási jog fennállására vagy hiányára vonatkozó tájékoztatást világosan és érthetően kell közölni a fogyasztóval.

54 E tekintetben kizárólag az átlagfogyasztó, azaz az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő fogyasztó által érzékelt benyomásnak van jelentősége (lásd analógia útján: 2018. augusztus 7-i Verbraucherzentrale Berlin ítélet, C-485/17, EU:C:2018:642, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

55 A nemzeti rendelkezések 2002/65 irányelv által megvalósított teljes harmonizációja ugyanis magában foglalja a fogyasztó összes tagállam számára közös modelljének elfogadását.

56 A fenti megfontolásokra tekintettel azt kell válaszolni a második kérdésre, hogy a 2002/65 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését – ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdése 3. pontjának a) alpontjával és 6. cikke (2) bekezdésének c) pontjával összefüggésben – úgy kell értelmezni, hogy azon szolgáltató, aki/amely pénzügyi szolgáltatásra irányuló, távollevők közötti szerződést köt valamely fogyasztóval, nem sérti meg azon kötelezettségét, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagfogyasztót – még mielőtt az kötelezettséget vállalna bármely távollevők között kötött szerződés vagy ajánlat vonatkozásában – az uniós jog előírásainak megfelelően világos és érthető módon tájékoztassa az elállási jog fennállásáról, amennyiben e szolgáltató tájékoztatja a fogyasztót, hogy az elállási jog nem alkalmazható olyan szerződés esetén, amelyet a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes mértékben teljesített, mielőtt a fogyasztó elállási jogát gyakorolná, és még akkor sem sérti meg a szolgáltató a fenti kötelezettségét, ha e tájékoztatás nem felel meg a nemzeti ítélkezési gyakorlatban is így értelmezett nemzeti szabályozásnak, amely úgy rendelkezik, hogy ilyen esetben az elállási jog alkalmazható.

A harmadik kérdésről

57 Mivel a harmadik kérdés csak az első és a második kérdésre adott nemleges válasz esetén merül fel, az első és a második kérdésre adott válaszokra figyelemmel e kérdésre nem kell válaszolni.

A költségekről

58 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

1) **A fogyasztói pénzügyi szolgáltatások távértékesítéssel történő forgalmazásáról, valamint a 90/619/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK irányelv és a 98/27/EK irányelv módosításáról szóló, 2002. szeptember 23-i 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 6. cikke (2) bekezdésének c) pontját – ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben és (13) preambulumbekezdése fényében – úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan, a nemzeti ítélkezési gyakorlatban is ekként értelmezett nemzeti jogi rendelkezés, amely a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött, távollevők között kötött pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződés esetében nem zárja ki a fogyasztó elállási jogát abban az esetben, ha a fogyasztó kifejezett kérelmére a szerződést mindkét fél már teljes mértékben teljesíti, mielőtt a fogyasztó az elállási jogát gyakorolná. A kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy a belső jog egészére tekintettel és az abban elfogadott értelmezési módszerek alkalmazásával az említett rendelkezéssel összhangban álló eredményre jusson, szükség esetén módosítva az állandó nemzeti ítélkezési gyakorlatot, amennyiben az a nemzeti jognak e rendelkezéssel összeegyeztethetetlen értelmezésén alapul.**

2) **A 2002/65 irányelv 5. cikkének (1) bekezdését – ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdése 3. pontjának a) alpontjával és 6. cikke (2) bekezdésének c) pontjával összefüggésben – úgy kell értelmezni, hogy azon szolgáltató, aki/amely pénzügyi szolgáltatásra irányuló, távollevők közötti szerződést köt valamely fogyasztóval, nem sérti meg azon kötelezettségét, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagfogyasztót – még mielőtt az kötelezettséget vállalna bármely távollevők között kötött szerződés vagy ajánlat vonatkozásában – az uniós jog előírásainak megfelelően világos és érthető módon tájékoztassa az elállási jog fennállásáról, amennyiben e szolgáltató tájékoztatja a fogyasztót, hogy az elállási jog nem alkalmazható olyan szerződés esetén, amelyet a fogyasztó kifejezett kérelmére mindkét fél teljes mértékben teljesített, mielőtt a fogyasztó elállási jogát gyakorolná, és még akkor sem sérti meg e szolgáltató a fenti kötelezettségét, ha ez a tájékoztatás nem felel meg a nemzeti ítélkezési gyakorlatban is így értelmezett nemzeti szabályozásnak, amely úgy rendelkezik, hogy ilyen esetben az elállási jog alkalmazható.**

Aláírások